

kamenim ulomcima XVII–XVIII. st. (15 ulomaka).

Iz navedenog proizlazi da je ovo jedini, gotovo školski primjerak lapidarija na Jadranskoj obali. Izbor lapida izvršio je dr. Ivo Babić, a projekt postava, te stručni nadzor dipl. ing. arh. Goran Nikšić. Stručnu pomoć pružili su: akademik Cvito Fisković, dr. Nenad Cambi, te kustos MHAS-a Tonči Burić. Sredstva u iznosu od 21.000.000 din. osigurali su SIZ za kulturu općine Trogir, te RSIZ u oblasti kulture Zagreb. Budući da je zgrada u kojoj je smješten lapidarij temeljito obnovljena (lapidarij je prizemno, a na katu Galerija Cate Dujšin Ribar), kulturni sadržaj grada je time znatno obogaćen.

Informacija o radovima na sanaciji Muzeja grada Splita

Deša Diana
Muzej grada Splita,
Split

Primljeno: 13. 5. 1987.

Tijekom posljednjih godina sredstva javnog informiranja objavila su brojne informacije o Muzeju grada Splita. Premda donesene u različitim prilikama, sve su te informacije bile najuže vezane uz sanaciju muzejskog prostora i naravno, druge stručne aktivnosti Muzeja. Radeći posljednjih godina naporno, odgovorno i ubrzano, ostali smo dužni informaciju za uži stručni krug muzealaca što pokušavamo ispraviti.

Kako je poznato, Muzej grada Splita smješten je u najslikovitijem i spomenički najvrednijem dijelu Splita, u srcu stare gradske jezgre, u sklopu kojega čini nekoliko srednjovjekovnih zgrada sjeveroistočnog dijela Dioklecijanove palače, sa zapadnim pročeljem na samom rimskom cardu. Taj sklop nastao u srednjem vijeku na temeljima antičke arhitekture Dioklecijanove palače, drastično pregrađivan u XIX. st. povezao se unutarnjim komunikacijama u jedinstvenu cjelinu.

Sve do početka radova na sanaciji čije su pripreme započele sredinom 1982. godine, prilike u kojima je djelovao Muzej nakon oslobođenja kada se zapravo osamostaljuje kao pravno tijelo, obilježene su nastojanjima da se proširi na unaprijed određenoj lokaciji, i oslobodi od stanara koji su zatečeni u muzejskom prostoru. Materijalni uvjeti i nedovoljna organiziranost uvjetovali su odgađanje tog zadatka.

Razmišljajući posljednjih desetak godina o stanju Muzeja – o tome kakav jest a kakav bi trebao biti – zaključili

Detalj južnog pročelja zgrade Muzeja s obnovljenom gotičkom biforom. Snimio: Zvonimir Buljević

smo da njegova sanacija mora biti primarni zadatak, i suočili smo se sa svom problematikom koja je time pretpostavljena. Imenovanjem Odbora za obnovu Muzeja, koji je Skupštinsko tijelo, u 1982. godini, poslovi obnove uistinu su krenuli krupnim koracima naprijed.

Istovremeno bilo je pokrenuto i godinama aktualno pitanje osnivanja »Galerije Vidović« u okviru Muzeja grada Splita. Pošto su predradnje obavljene i osigurani uvjeti, sklopljen je Ugovor o ustupanju umjetnina iz ostavštine Emanuela Vidovića Muzeju grada Splita radi osnivanja »Galerije Vidović«, kojim Skupština Općine Split iz sredstava budžeta, kao naknadu za 70 slika, osigurava 30.000.000 dinara, prema stručnoj procjeni na dan 13. 6. 1985. godine. Ugovorom je također utvrđeno da nasljednici E. Vidovića,

kao svoj doprinos, ustupaju Muzeju grada bez naknade slikarev atelier s bibliotekom. Ugovor je sklopljen u Predsjedništvu Skupštine općine Split, dana 9. srpnja 1986. godine. Utvrdivši postupak i organizaciju rada na uređenju Muzeja grada Splita, proces obnove podijeljen je u tri faze.

Polazište je bilo u izradi znanstvenotehničke dokumentacije čiji su nosioci Muzej grada Splita, Zavod za zaštitu spomenika kulture i Zavod za graditeljsko nasljeđe Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u zajedničkom radnom timu. Nosilac izrade osnovnih principa postave i elementarnih normativa ekspozicije jest Muzej grada, dok je poslove koordinacije na uređenju muzejskog prostora preuzeo Zavod za izgradnju Splita, u čijem sastavu djeluje specijalizirana jedinica za obavljanje poslova konzaltinga na jav-

Muzej grada Splita, dvorište Papalićeve palače prije radova na sanaciji. Snimio: Zvonimir Buljević

nim objektima. Praćenje rada na uređenju Muzeja vrši posebno osnovani Odbor za obnovu Muzeja, SIZ kulture SO Splita, te druge nadležne službe i organi.

Str. 239

Ovim radovima Muzej grada Splita se širi – od do sada korištenih 782 m² – na 2.920 m² površine.

Priliv sredstava ostvaren je iz sljedećih izvora:

– SIZ-a kulture općine Split (putem SAS-a za proširenu reprodukciju),

u 1985. g. 81.261.482 din.

u 1986. g. 70.000.000 din.

u 1987. g. 50.000.000 din.

što ukupno iznosi 201.261.482 din.

– RSIZ-a kulture, Zagreb

u 1986. g. 30.000.000 din.

u 1987. g. 50.000.000 din.

(očekuje se),

što ukupno iznosi 80.000.000 din.

– SIZ-a poslovnog prostora, Split

u 1986. g. 25.600.000 din.

u 1987. g. 30.000.000 din.

što ukupno iznosi 55.600.000 din.

Budžeta Skupštine općine Split –

otkup slika za »Galeriju Vidović«

u 1986. g. 5.000.000 din.

u 1987. g. 20.419.000 din.

što ukupno iznosi 25.419.000 din.

U 1987. g. preostaje još za isplatu

dinara 5.000.000 din.

Str. 240

Do sada su završeni radovi I faze te je Muzej uselio u novouređeni prostor.

Cijena tih radova, sve prema ugovorima, iznosi 230.232.785 dinara. Napomenuto je da je tim radovima osposob-

ljen i dio prostora koji predstavlja III fazu uređenja. Također je obavljen i dio poslova II faze, a ta predstavlja prostor stalne izložbene postave.

Za II fazu, je dosada prema ugovorima, utrošeno 113.780.110 dinara.

Za radove koji pripadaju III fazi (»Galerija Vidović«) dosada je utrošeno, prema investicionom programu, 1.450.000 dinara, (projekti i konzalting prethodni radovi).

Građevinske radove izvodi GRO »Konstruktor« iz Splita.

Prije svega sanira se dio stare jezgre grada na potezu rimskog carda, na najdinamičnijoj prometnici i najatraktivnijem punktu obilaženja spomeničke baštine Splita.

Prvi put u svojoj povijesti Split dobiva uređeni gradski muzej u kojem će, u stalnom postavu, biti prikazan rast grada u slijedu stoljeća. A Split je grad s poviješću starom više od 1.500 godina; Split je izvorni baštinik stare Salona, grad Dioklecijana, Marulića i Papalića, grad Lukačića, Bajamontija, Hatzea, Tijardovića, grad don Frane Bulića, Pavlovića, Meštrovića, Vidovića i mnogih drugih velikana uma, pera, zvuka i kista, ljudi koji su dali bitno obilježje kulturnoj klimi ovoga grada u svom vremenu, pridonijeli njegovu urbanističkom rastu, te drugim vidovima materijalne i duhovne nadgradnje.

Gotička arhitektura Papalićeve palače, to djelo Jurja Dalmatinca i njegova kruga, ostat će središnji i najatraktivniji dio muzejskog sklopa, pa će uz obnovljeno gotičko pročelje susjedne muzejske zgrade živo pričati o utjecajima i sudbinama našeg likovnog i graditeljskog izraza u prošlosti.

U prostoru za povremena izlaganja prezentirat će se ona građa, predmeti i teme s područja djelatnosti koji se neće naći u stalnom postavu, ali su bitni za struku i za grad. »Galerija Vidović« predstavljat će dragocjeni segment Muzeja i bitno pridonijeti popularizaciji splitskog kruga pa i Muzeja samog. Zacrtaвши obnovu Muzeja kao prvi zadatak, nametnula nam se je potreba visokog stručnog multidisciplinarnog rada u cjelovitom procesu uređenja, od istraživanja, prostornog razvoja, valorizacije, izrade tehničke i muzeološke dokumentacije i realizacije, a što je zapravo uobičajen i nužan postupak pri zahvatima u objektima graditeljskog nasljeđa u povijesnoj jezgri.

Kad radovi obnove budu završeni, Muzej će se, prirodno, naći pred drugom dionicom obaveza. Hoćemo li uspješno prevladati te prepreke, pokazat će vrijeme. Mi ćemo se truditi da u cjelovitom postavu Muzeja svaki posjetilac osjeti sebe samoga baštinikom naljeđenih kulturnih dobara o kojima brine

muzejska struka, pa da iz probudene svijesti proistječe odgovoran odnos prema nasljeđu u cjelini.

Za sada, obnova Muzeja grada Splita teče u savršenom redu.

ABSTRACT

Restoration of the Municipal Museum of Split

Deša Diana

The Municipal Museum of Split is situated within the old town nucleus, in several medieval buildings of the north-eastern part of Diocletian's Palace, the most valuable cultural monument in Split. The restoration of the museum started in 1982, and was divided into 3 phases. The first phase of restoration has been completed so far. The museum has been moved into reconstructed premises, extended from 782 m² to 2.920 m². The central, and most attractive part of the museum complex is the gothic architecture of the Papalić Palace constructed by Juraj Dalmatinac and his circle. The permanent display of the museum, will present the development of Split during 1500 years, from ancient Salona, through the reign of emperor Diocletian, to the present. Exhibitions on similar themes will be set up in the gallery. The Emanuel Vidović Gallery has been founded as part of the museum in order to popularise the art circle of Split. The painter's studio and library were donated to the museum by his heirs.

Etnološka zbirka Muzeja Srema

Ljiljana Radulovački
Muzej Srema,
Sremska Mitrovica

Primljeno: 20. 1. 1988.

O osnivanju Muzeja u Mitrovici raspravljano je još pre 100 godina. Antički spomenici drevnog grada Sirmiuma podsticali su ideju o Muzeju u gradu i između dva rata.

Nakon oslobođenja naše zemlje raspisom Odeljenja za prosvetu i kulturu Autonomne Pokrajine Vojvodine iz 1946. godine osnovan je Gradski muzej u Sremskoj Mitrovici, koji je 1952. godine prerastao u Muzej Srema – muzej kompleksnog tipa.

Pionirski rad u oblasti etnologije i muzeologije uopšte bio je naročito poletan u prvim posleratnim godinama. Etnološka zbirka je potkraj 1955. godine brojala 722 predmeta, uglavnom zahvaljujući inicijativi tadašnjeg direktora arh. Branka Vasilića i mreži saradnika – sakupljača, prosvetnih radnika iz mesta bogatih spomeničkim materijalom.

Veliki broj predmeta koji je pripadao predratnom društvu »Kolo srpskih sestara« predat je na čuvanje Muzeju.

U tom periodu ističe se dobrovoljnim radom geograf Jelena Đekić-Stefanović. Ona je radila na sprovođenju sistematske sabiračke akcije u selima za-

padno od Sremske Mitrovice (Lačarak, Kuzmin i Martinci).

Posebnu vrednost Etnografske zbirke čine manje kolekcije i pojedinačni predmeti, kao što su grupa šarenih tikvica, žigova za stoku, metalnog i bakarnog posuda, ocila, kolekcija uskršnjih jaja, tekstila–peškira, kuvarića, komplet lota, korice za noževe od sirove kože, zatim crepulje primitivne izrade, kolekcija marama – zlatara, nekoliko kompleta nošnji.

Kao rezultat uspešnog razvoja Muzeja Srema usledila je stalna muzejska postavka, otvorena sve do 1959. godine, kojom su bili obuhvaćeni i etnografski predmeti. Etnografska zbirka je zatim bila pripojena Umetničkom odeljenju Muzeja sve do dolaska etnologa 1972. godine. Tokom iste godine Zbirka je dva puta preseljavana, što je zajedno s drugim okolnostima uticalo na znatno opadanje broja predmeta.

Danas Zbirka broji 797 predmeta.

U okviru redovne delatnosti etnolog je najpre sačinio dokumentaciju – reinventar postojeće Zbirke, potom se pristupilo inventarisiranju novonabavljenog etnološkog materijala prema unificiranim propisima o vođenju muzejske dokumentacije za Vojvodinu.

Na ponovno izlaganje etnografskih predmeta čekalo se do 1984. godine, kada je u rumskom Zavičajnom muzeju postavljena tematska izložba **Hleb i obredni kolač**. Štampan je i katalog.

Etnografska zbirka Muzeja Srema u saradnji s radnom organizacijom »Sirmodex« 1985. godine postavila je izložbu **Odevni predmeti u Sremu u prošlosti i danas**, popraćenu katalogom s ilustracijama, kojom je dat prikaz odevanja seoskog stanovništva naroda i narodnosti koji žive u Sremu i predstavljena savremena odeća krojena prema standardnim merama.

Na izložbi postavljenoj 1985. godine u povodu proslave 100-te godišnjice Muzeja u Mitrovici – na kojoj su zastupljeni dragoceni predmeti kojima je obuhvaćena prošlost Srema od najranijih vremena do danas – ponovo su izloženi etnološki predmeti.

Etnolog Muzeja uključio se u akciju sistematskog istraživanja materijalne i duhovne kulture na području Srema u okviru projekta budućeg Etnološkog atlasa Jugoslavije. Radi toga su prikupljeni odgovarajući podaci u sledećim sremskim selima: Lačarak, Ležimir, Šašinci, Veliki Radinci, Karlovičić, Petrovičić, Obrež, Popinci, Belegiš, Brestać, Berkasovo, Kukujevci, Jame-na, Jarak, Golubinci, Grabovci, Vojka, Voganj, Stari Slankamen i Mali Radinci.

Etnolog Muzeja saraduje sa **Sremskim novinama**, objavivši u rubrici **Iz**

prošlosti Srema više od 20 članaka iz oblasti tradicionalne kulture.

U okviru projekta Zaštite nepokretnih spomenika kulture obrađivana je seoska arhitektura u saradnji sa Zavodom za zaštitu spomenika kulture iz Sremske Mitrovice, gde na tu temu postoje priloge iz Bosuta, Brestaća i iz Grgetega.

U povodu sastanka o zaštiti, uređenju i unapređenju Obedske bare, održanom 1983. godine, štampan je rad **Kuča, funkcionalnost prostorija i po-kućstvo**.

Etnolog Muzeja Srema učestvovao je i u akciji Sekcije etnologa Vojvodine sa tri priloga: **Romi u Lačarku, Romi u Kuzminu i Romi u Martincima**. Takođe je Sekcija etnologa Vojvodine beležila dijalekatsku leksiku u Sremu prema projektu Matice srpske, Odeljenja za književnost i jezik. Učestvovalo se i na obradi odrednica za buduću Enciklopediju Vojvodine iz oblasti etnologije.

Godine 1982. napisan je scenario pod radnim naslovom **Živeti uz Savu** za TV-emisiju Obrazovnog programa TV-Zagreb.

Na skupu folklorista Jugoslavije, koji je održan u Prištini 1986. godine, predat je članak **Društvene igre u Platičevu**. Napisan je i kraći rad koji tretira društvene običaje Šokaca u Kukujevcima.

Za časopis **Rad vojvođanskih muzeja** napisan je članak **Oglavlja udatih žena u Sremu u Zbirci Muzeja Srema** i predat u štampu. Istovremeno je pre-rađen i dopunjen članak **Svadbeni običaji u tri sremska sela** (Lačarku, Kuzminu i u Martincima).

Godine 1986. na sastanku Sekcije etnologa Vojvodine na Obedskoj bari pročitana je rad **Seoska kuća i Etno-park u Kupinovu**.

Za časopis iz oblasti istorije poljoprivrede salaša, i sela Proleće na čenejskim salašima – PČESA napisan je članak **Žitni trg u Sremskoj Mitrovici**.

Godine 1987. sačinjena je koncepcija i napisan tekst za katalog buduće izložbe: **Sprave za pređenje i tkanje; tkanje i finalni proizvodi** čija se realizacija tek planira.

ABSTRACT

The ethnological collection of the Museum of Srem

Ljiljana Radulovački

The Municipal Museum of Sremska Mitrovica was founded in 1946, and in 1952 it was reorganized into the Museum of Srem, an institution of a complex type.

The ethnological collection now consisting of 797 museum objects, was built up with the help of private collectors. Several ethnological exhibitions were set up, and the texts by the curators-ethnologists were published in specialized journals.